

Тормышта бердәнбер бәхет – алга омтылыш.

Э.Зоя

Мин, Галиева Нүрия Миңлехан кызы, педагогик эшчәнлегемне 2001 нче елда Казан шәһәре, Совет районы аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтүче 141 нче гомуми урта белем бирү мәктәбендә башладым. Хәзерге вакытта мин Киров районы аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтүче 151 нче гомуми урта белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы.

Укытучы һөнәре гомер-гомергә мактаулы һәм шул ук вакытта авыр хезмәтләрдән санала. Мөстәкыйль тормышка аяк басып килүче балалар белән тәҗрибәне уртаклаша башлау – үзе бер батырлык, талант. Балаларга төпле белем бирү генә түгел, дөньяга дәрәс карашлар формалаштыру – болар бездән һөнәри осталык, түземлелек, заманага яраклашуыбызны таләп итә.

Көннәр буге карап утыруны

Тели идем тып-тын чагында,

Диңгез буендагы тау янында,

Утырып яшел йөзем багында. (Мәжит Гафури “Диңгез буенда”)

Иксез-чиксез диңгез ярында ашыкмыйча гына офыкларны күзәтү йөрәккә хәл кертә, күңелне тынычландыра, илһам өсти әлбәттә. Әмма татар теле һәм әдәбияты укытучысы хезмәтен мин диңгез белән түгел, ә тау елгасы белән чагыштырып идем. Муса Җәлилчә әйтсәк:

Ник ярсый бу елга,

Ник шаша, ник таша?

Тын акса ни була,

Җай гына, уртача?

Без яшәгән чор – тау елгасы шикелле, бик югары тизлек, кыюлык, тәвәккәллек, замана таләпләренә яраклаша белү, үзгәрешләр чоры. Заманыбыз конкурентлыкка сәләтле, бүгенге һәм киләчәк тормышта үз урынын таба алучы, ижади фикер йөртүче шәхесләр укытып чыгаруны таләп итә. Тау елгасы кебек ашкынып агучы, күпкырлы тормышта тәрбия - белем бирү процессын рафтинг – тау елгасыннан көймәгә утырып йөзеп төшүчеләр

белән тигләр идем мин. Белем бирү мохитындагы һәр укучы системалы хезмәттәшлеккә, эзлекле белем һәм тәрбия алуға актив кушылырга мәжбүр була.

Укучыларның ижади фикер йөртү сәләтләрен үстерү, җәмгыятьтә социальләшү, шәхес буларак житлегү проблемасы көн кадагына чыга.

Проблеманың актуальлеге минем методик темаларны билгели: “Дәрестә һәм дәрестән тыш чараларда яңа технологияләр кулланып, ижади фикер йөртүче шәхес тәрбияләү”.

Максатым: “Рухи яктан бай, югары мәдәниятле, үз фикере, идеяләре булган камил шәхес тәрбияләү”.

Куелган максатка ирешү өчен алдагы бурычларны тормышка ашыру өстендә эшлим.

- татар теле һәм әдәбияты дәрестәрендә, класстан тыш чараларда укучыларның ижади фикерләү сәләтләрен үстерү;
- системалы хезмәттәшлек аша шәхескә индивидуаль якин килү;
- укучыларның белемнәрен системалы рәвештә тирәнәйтү;
- төрле чараларда, конкурсларда катнашып, әдәбият һәм сәнгәткә мөһаббәт тәрбияләү.

Икәтәллелек шартларында балаларның белем дәрәжәсен ачыклау өчен кереш тикшерү материалларыннан файдаланам. Он-лайн режимында ата-аналар өчен анкеталар үткәрәм. Төрле төрдәге сораулар аша үземә нәтижеләр ясыям, тел белү дәрәжәләрен ачыклайым.

Өч еллык белемнәргә тикшерү мониторингында күренгәнчә, сыйныфларымда, укучыларның тел белү дәрәжәсенең өлгереш һәм сыйфаты татар теленнән (*Кушылта №1*) һәм татар әдәбиятыннан (*Кушылта №2*) елдан-ел күтәрелә.

Заман таләпләргә бүгенге көндә татар телен укыту процессында зур үзгәреш сорый. Без - укытучылар алдында бик тә җаваплы һәм әһәмиятле бурыч тора. Беренчедән, телебезне саклау бурычы булса, икенчедән, укучыларда телне өйрәнүгә кызыксынуны бетермәү, киресенчә, аны үстерү

бурычы. Дәресләрдә заман таләпләренә туры килгән электрон диагностик материаллар, тыңлап аңлау күнегүләре, грамматик биремнәр, жанлы текстлар, татарча анимацион фильмнар күрсәтү – болар барысы да дәресләремне жанландыра, балаларда кызыксыну уята.

Уку, укыту эшчәнлегенә төрә буларак, проектлар методын бик яратып кулланам. Укучыларның мөстәкыйль эшчәнлегә, ижади эзләнүе, башкарган хезмәтләренә нәтижәле булуы, укытучы ярдәмендә юнәлеш, этәргеч алулары проект эшен тагын да кызыклы итә. Бу белем бирү процессының нәтижәлелеген арттыра, укучыларны киләчәк тормышка әзерли.

Әдәбият, уку дәресләрендә шигырь-әкиятләргә жанландыру, сәхнәләштерү балаларның ижади күзаллавын киңәйтә, аралашу компетенциясен алгы планга чыгара. Тематик кичәләр, шигырь бәйгеләрен дә зур кызыксыну белән үткәрәм. “Илебездә, телебездә, күнелләрдә Тукай мәңгелек” шигырь бәйгесенә шәһәр күләмендә еллар дәвамында “нәфис сүз остасы” һәм “иң яхшы инсценировка” номинацияләрендә ел саен җиңүчеләрәм булуы бик сөенечле.

Әле менә яңа гына “Сәләт” түгәрәгә кысаларында укучылар белән анимацион фильмнар төшерү өстендә эшли башладык. Бу эшбез дә үзенә җимешләрен китерер дигән өметкә калабыз. Түгәрәгебезнең эшчәнлегә шулай ук “Сөйкемле Шүрәле” халыкара ижади бәйгесендә югары бәяләнде. Ул Арча районы Яңа Кырлай авылындагы Габдулла Тукай музей-комплексында саклана. *(Кушымта №3)*

Сыйныфтан тыш эшчәнлектә укучыларда нәтижәлелекне арттырыр өчен музейда дәресләр алып барам. Безнең мәктәбебездә озак еллардан бирле “Хәтер” музей уңышлы гына эшләп килә. Ике ел элек, директорыбыз ярдәмә белән, татар этнографик музей да оештырып җибәрдек. “Үткәннән оныткан халыкның киләчәгә юк”, – дигән хакыйкәтне мин гел хәтердә тотам. Халкыбызның тарихын өйрәнүдә, яшь буынны патриотик рухта тәрбияләүдә музей материалларын, андагы экспонатларны, бер сүз белән әйткәндә, музей педагогикасын уңышлы файдаланам. *(Кушымта №4)*

Башкалабызның “Әкият” курчак, “Яшь тамашачы”, “Кәрим Тинчурин исемендәге татар дәүләт драма һәм комедия”, “Галиәсгар Камал исемендәге татар Дәүләт академия” театрлары, төрле музейларга йөрү – барысы да татар телен өйрәнүгә ихтыяж тудыра. Бездә рус телле балаларны эти-әниләре белән берлектә татар мәдәнияте, гореф-гадәтләре, тарихы белән таныштыру традициягә кереп китте. Һәр елны мәктәпбездә оештырылган “Язгы тамчылар” жыр-бию фестивале моңа дәлил булып тора. Шулай ук 2013 нче елдан алып бүгенге көнгә кадәр укучыларым ТНВ каналы оештырган тапшыруларны алып баруда катнашалар, “Без- Тукай оныклары” тапшыруында үзләренең нәфис сүз осталыкларын күрсәтәләр. Шәһәр күләмендә ТНВ каналы үткәргән “Яшь диктор” бәйгесендә укучыларымның чыгышы ел саен югары бәяләнә, җиңүче һәм призёрлар булуы бик сөенечле.

“Халык жәүһәрләре” II –регионара ачык фольклор фестиваль-конкурсы, татар халык жырлары номинациясендә 2 нче урын; “Казан сандугачы” шәһәр бәйгесендә 1 нче урын; республика күләмендә уздырылган “Созвездие – Йолдызлык” фестивале җиңүчесе; “Ике йолдыз” шәһәр бәйгесе җиңүчесе; башка күпсанлы уңышларыбыз алга таба эшләргә көч бирә һәм киләсе җиңүләргә илһамландыра. *(Кушымта №5)*

Сәләтле укучыларга индивидуаль якын килү – эшчәнлегемнең тагын бер юнәлеше булып тора. Аерым укучылар белән республика, төбәкара, бөтенрәсәй күләмендә үткәрелгән бәйгеләрдә катнашып, призлы урыннарга лаек булу, әлбәттә, бик дәрәжәле. Укучыларым белән төрле фәнни конференцияләрдә катнашып җиңүләр яулыйбыз. Фән буенча читтән торып һәм турыдан туры үткәрелгән олимпиадаларда, интернет – конкурсларда катнашу өчен теләге, мөмкинлекләре булган сәләтле балалар белән индивидуаль эш алып барам. Эшбезне нәтиҗәле дип әйтә алам, чөнки берничә ел рәттән укучыларым җиңүләр яулыйлар.

Туган телләр укыту темасы көн кадагында иң актуаль темаларның берсе булып кала бирә. Рафтинг- спорт төрленең иң тәвәккәл төрләреннән булган кебек, мин туган тел укытучысы буларак, сынаттырга җыенмыйм. Яңа

технологиялар, интерактив формалар, кызыклы методикаларны өйрәнү, аларны куллану өстендә эшләвемне дәвам итәм. Текә борылышларда тизлекне киметә төшеп, кайвакыт тукталып, хәл жыеп, узган юлга- эшлэнгән эшкә нәтижә ясап алырга да кирәк була. Уңышлар кандагы адреналинны арттырып, алга таба эшлэргә, эзлэнэргә дэшә. Бай тарихлы, туган телем – татар телем, аның искиткеч зур киләчәге сынауларга бирешмәскә, яшэргә, эшлэргә чакыра .

Кушымта №1

Кушымта №2

Кушымта №3

Кушымта №4

